

Colecția: **secretele bucureștilor**

Coperta: Stelian BIGAN

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BOERESCU, DAN-SILVIU

**Viețile secrete ale marilor oameni de stat
români** / Dan-Silviu Boerescu. - București :
Integral, 2017

Conține bibliografie

ISBN 978-606-992-036-7

94

© INTEGRAL, 2017

Editor: Costel POSTOLACHE

Tehnoredactor: Stelian BIGAN

Tipărit la *Societatea Tipografică Filaret S.A.*

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-992-036-7

Cuprins

VIEȚILE SECRETE ALE MARILOR OAMENI DE STAT ROMÂNI

Docu-drame și mituri urbane
evocate de Dan-Silviu Boerescu
însoțite de consemnări din presă

INTEGRAL

Cuprins

Ionel Brătianu, regele neîncoronat al României moderne,
și patimile lui nestăvilite – prima iubită
Principesa Maria, soția lui Marghiloman
și văduva lui Cuza Jr. 7

Iuliu Maniu, Sfînxul de la Bădăcin, artizanul Marii Uniri
de la 1 Decembrie 1918, nu s-a căsătorit niciodată
pentru că a fost îndrăgostit de o unguroaică 23

Ion Mihalache, un ministru în cămașă populară și ițari,
asasinat de torționarul Vișinescu, care i-a înfipt
baioneta în inimă 49

Take Ionescu sau „Tăchiță Gură de Aur”, fericit între
o englezoaică săracă și o româncă mai tânără
cu 33 de ani, își găsește sfârșitul otrăvit cu stridii 61

I. G. Duca și culisele asasinării odioase
a celui mai sărac premier din istoria României 93

Nicolae Titulescu, președintele Ligii Națiunilor –
patriot sau trădător? 113

Lămuriri bibliografice 125

Ionel Brătianu, regele neîncoronat al României moderne, și patimile lui nestăvilite – prima iubită a lui Ferdinand, Principesa Maria, soția lui Marghiloman și văduva lui Cuza Jr.

Faimosul om politic Ion I. C. Brătianu (20 august 1864-24 noiembrie 1927), cunoscut mai mult ca Ionel Brătianu, căruia istoria îi atribuie un rol covârșitor în Marea Unire de la 1918 și în realizarea reformelor ce au stat la baza democrației interbelice, a fost nu doar un politician ilustru, ci și un bărbat căruia îi plăceau femeile. Și, mai ales cele influente.

Una dintre multele aventuri galante ale lui Ionel Brătianu a fost cea cu Maria Moruzi, văduva fiului lui Cuza, Alexandru, o relație percepută inclusiv de Ionel Brătianu drept una complicată, după ce iubita sa a rămas însărcinată. „Este cunoscută relația sa cu Maria, fosta doamnă a fiului lui Alexandru Ioan Cuza. Din această relație s-a născut Gheorghe Brătianu, viitorul mare istoric, mort prematur în pușcăriile comuniste”, spune Cristian Cocea, istoric. Nașterea copilului său l-a determinat pe Ionel Brătianu să se căsătorească

pentru o zi cu principesa Moruzi, un gest prin care l-a recunoscut pe Gheorghe Brătianu drept fiul său legitim. La doar o zi după oficierea cununiei religioase însă, Ionel Brătianu a intentat acțiunea de divorț. Tensiunile ulterioare dintre acesta și Maria Moruzi l-au ținut departe pe tată de fiu. Relațiile au devenit normale abia în 1918, când, rupând zidul ridicat de mamă, între el și tatăl său, Gheorghe Brătianu începe să-l frecventeze pe celebrul liberal, de sfaturile căruia s-a bucurat, în ciuda divergențelor politice dintre cei doi, în scurta sa carieră de istoric, mult prea devreme curmată de dictatura comunistă.

Cea mai frumoasă relație a lui Ionel Brătianu a fost cu Regina Maria, femeia despre care se spune că l-ar fi iubit cel mai mult pe cel mai mare liberal al tuturor timpurilor. „Sosită de puțin timp în țară, Maria, prințesa moștenitoare, nepoată a Reginei Victoria a Marii Britanii, avându-i ca unchi pe Țarul Rusiei și pe Împăratul Germaniei, Maria intrase într-un război psihologic devastator cu Carol I. Bătrânul rege ar fi vrut să o țină mai mult închisă la Peleş, însă, independentă și mândră, Maria îi smulge lui Carol permisiunea de a socializa cu protipendada locului. Așa îl cunoaște pe Ionel Brătianu, o adevărată revelație”, spune Cristian Cocea. Iată ce nota viitoarea regină în jurnalul personal: „Așa a intrat în viața mea Ion Brătianu, singurul om sub patruzeci de ani, pe care... aveam voie să-l întâlnesc. Deși împovărat de gloria tatălui, era el însuși o personalitate... era un tovarăș cât se poate de plăcut... avea slăbiciune pentru femei... Brătianu, simțind că în mine era viitorul, nu făcu niciodată greșea de

a mă privi ca o ființă fără însemnătate... mă făcu să înțeleg că, pentru el, eu existam și nu numai într-un sens al cuvântului”. În virtutea responsabilității publice care-i obliga să stea departe de scandaluri, Maria și Ionel Brătianu au reușit, ani buni, să-i ducă pe false piste pe cei ce intuiau o poveste între cei doi. Totuși, după cum menționează istoricul Alex Mihai Stoenescu, Maria și Ionel au întreprins o serie de vizite la mănăstirile Agapia și Văratec, bisericile din nordul Moldovei și dealurile Muscelului. „În felul acesta, tânăra prințesă învață să-și iubească țara de adopție și să-i iubească pe oamenii de aici. Această relație, platonice sau nu, o va apropia pentru totdeauna pe Maria de partidul liberal și îi va netezi lui Brătianu trecerea în față Coroanei. Poate și politica lui Brătianu, de a juca soarta țării pe cartea Antantei, în Marele Război, se naște de aici.

Pe cea care urma să-i devină soție, una trofeu, Elisa Știrbey – descendenta unei familii care a dat țării doi domnitori: Gheorghe Bibescu – domn al Țării Românești (1842-1848) și fratele lui, Barbu Știrbei – domn al Țării Românești (1849-1853; 1854-1856), bunicul Elisei – a smuls-o din brațele rivalului său Alexandru Marghiloman, șef al Partidului Conservator, doctor în drept și în științe politice la Paris, de mai multe ori ministru și prim-ministru, care era cu 16 ani mai mare ca soția sa. „Ion I. C. Brătianu s-a căsătorit Elisa Știrbey, potrivit Certificatului lor de căsătorie nr. 11, eliberat de Primăria comunei Bucoveni, Plasa Bucoveni, județul Ilfov, în 3 martie 1907. În ziua următoare, 4 martie, preotul paroh Ilie Teodorescu, de la Biserica

Amzei a celebrat căsătoria lor religioasă în Palatul Știrbei din București, iar nași le-au fost fratele său, Constantin I. C. Brătianu și (Maria) Balș”, arată Simona Șerban, directorul Centrului de Cultură Brătianu. Relațiile Elisei Brătianu cu familia soțului său sunt descrise de Sabina Cantacuzino, sora lui Ionel Brătianu în memoriile sale: „După moartea mamei (3 februarie 1920) când s-a stabilit acolo Ionel cu Elisa, deși cunoșteam simțămintele ei ostile pentru acest locaș, mai licărea speranța că faptul chiar de a deveni stăpână o va împăca cu locul unde timp de 13 ani făcuse atâtea neajunsuri mamei, care nu știa prin ce concesii și înlesniri să o împace. Iluzia fu scurtă. Ionel, voinde să o atragă și s-o lege de locul ce-i era așa de scump, nu știu cum să realizeze mai repede toate dorințele ce exprimase până atunci. Îi cedă direcțiunea grădinilor, păsărilor și a întregului domeniu al activității mamei. Dar pe cât păruse de doritoare să facă îmbunătățiri și pe cât o criticase pe mama, deodată îi pieri pofta de a înfăptui ceva. Ceru îndată tăierea tuturor copacilor dimprejurul casei, plantați de tata și crescuți o dată cu noi. Aici Ionel fu inexorabil și dânsa, sub pretextul că nu are mână liberă, lăsă în paragină toată grădina de lângă casă”.

Se mai spune și că maniera distinsă, fermecătoare și irezistibilă, a galantului Ionel Brătianu s-ar datora Elenei Văcărescu, membră de onoare a Academiei Române, laureată în două rânduri cu premiul Academiei Franceze, cunoscută datorită bogatei activități politice și literare, o femeie remarcabilă, deși nu tocmai frumoasă, care a mai stârnit pasiuni celebre, cunoscută

fiind idila acesteia cu viitorul rege Ferdinand, relație dezaprobată de regele Carol I și guvern. (www.adevarul.ro)

„Excela în a câștiga fără să-și facă dușmani. Viitorul apropiat mi-a descoperit în el cele mai înalte calități, care îl fac unul din marii oameni de stat ai generației sale, mult mai mare decât cei trei mari: Wilson, Lloyd George, Clemenceau. Nimic mai natural: la țări mici, oameni mari.” Prin această imagine de ansamblu, contele de Saint-Aulaire, ministrul Franței la București, își exprima aprecierea față de liderul liberal.

Personaj dominant al scenei politice românești dintre cele două războaie mondiale, în aceeași măsură adulat și contestat, Ion I. C. Brătianu s-a remarcat mai ales ca prim-ministru al României interbelice și ca președinte al Partidului Național Liberal.

Ionel Brătianu, așa cum obișnuiau să-l numească apropiații, era fiul cel mare al fostului prim-ministru și fondator al Partidului Național Liberal, Ion C. Brătianu și al oltencei Pia Pleșoianu. S-a născut la 20 august 1864, în județul Argeș. Deși era doar un copil, în timpul Războiului de Independență, Ionel îl însoțește pe tatăl său pe front. Împreună cu frații săi se bucura de o foarte mare încredere din partea tatălui lor. El le încredințase dicționarul cifrat al primului-ministru, spre marea uimire a Regelui Carol I.

Ca formare profesională era inginer, însă pasionat de istorie și cultură. Spirit al omului de stat cu simțul datoriei față de țară, politica era în opinia sa o artă, un fenomen complex: „Cei mai mulți își închipuie că politica e un fel de distracție, cu foloase și onoruri. Politica

e ceva grav, grav de tot. Ai în mâna ta viața și viitorul țării tale”.

Deși numele pe care îl purta a reprezentat un avantaj pentru Ion I. C. Brătianu, acesta a conștientizat faptul că moștenise totodată și datoria de a continua opera politică a familiei sale. În acest context, în anul 1895 debutează în viața politică fiind ales deputat de Gorj.

Preia, pe rând, funcțiile de ministru al Lucrărilor Publice, interimar la Ministerul de Externe și Ministru de Interne, iar concepția sa modernă asupra viitorului României îl propulsează ca lider al grupului tinerilor liberali. După ce D. A. Sturdza a declarat că nu își mai poate exercita funcția, în data de 11 ianuarie 1909 Congresul partidului l-a desemnat președinte al Partidului Național Liberal. Brătianu era considerat „tot ceea ce avea mai bun partidul și țara”.

Un episod deosebit din viața noului prim-ministru a avut loc pe 8 decembrie 1909 când acesta a fost victima unui atentat. Un anume Gheorghe Stoenescu, lucrător C.F.R., l-a împușcat în timp ce se îndrepta spre casă de la ședința Senatului. Ulterior, atentatorul și-a justificat acțiunea ca un protest împotriva clasei politice, considerându-l pe primul ministru vinovat de scumpirea traiului zilnic. Rănit, Brătianu a scăpat miraculos.

În fața Școlii de Război atacatorul a tras pe la spate de trei ori, rănindu-l în piept și omoplat. Fără a-i periclita viața, cele două răni au necesitat operații.

Făptuitorul a fost urmărit de trecătorii martori la atentat, prins în dreptul hotelului Union și predat unei secții de poliție. După unele aprecieri vinovatul

se numea Gheorghe Jelea, după altele Gheorghe Stoenescu (Stoianovici)-Jaleca și era lucrător la căile ferate.

Guvernul nu a întreprins vreo măsură excepțională precum starea de asediu. Anterior atentatului guvernul expulzase pe Christian Racovski, inițiatorul a numeroase manifestații socialiste în țară. În PNL s-a stârnit o vie antipatie contra socialiștilor, actul criminal fiind considerat ca având legătură cu aceștia.

Atentatorul a fost arestat și judecat. El provenea dintr-o familie mixtă, tată bulgar și mamă româncă, având un nivel redus de pregătire intelectuală. Procesul lui Gheorghe Stoenescu-Jelea s-a desfășurat în luna mai 1910 și a fost găsit vinovat de tentativă de omor cu premeditare. La aceasta a contribuit achiziționarea în prealabil a unui pistol, arma cu care a efectuat atacul. Jurații au decis maximum de pedeapsă: 20 de ani de muncă silnică.

Până la vindecarea lui Ionel Brătianu funcția de prim-ministru și internele au fost preluate de Mihail Pherekyde, „omul cu mână de fier”. Pe fondul scandalurilor cu opoziția conservatoare, în Capitală au avut loc unele manifestații de stradă, dueluri și insulte, fapte ce semnificau o agitare a vieții politice.

Asupra implicării altor persoane sau grupări politice în atentat au existat o serie de supoziții, vehiculându-se responsabilitatea unor străini de neam (bulgari anarhiști, evrei) sau a unor autohtoni (socialiști sau chiar conservatori).

După 1920, pe fondul unei instabilități a vieții politice românești din perioada interbelică, guvernările liberale, în fruntea cărora s-a aflat Ion I. C. Brătianu,